

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Julius 8-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' volt Senátus' tagjairól, és az új Constitutzió szerént a' Senátus helyett felállított *Pairek' Gyűlése* felől ezeket jegyzik - meg: —

Az első intézet úgy volt, hogy a' Senátusnak minden tagjai *Pairekké* legyenek; de a' melly ellen némeltyek, kik a' Senátust nem kedvelték, ellenvetéseket tévén, az első intézet megváltozott, 's a' Senátorok között csak igen kevesen ajánlottak a' Királynak a' *Pairek* közzé való felvétetésre. A' Király azonközben ezt a' második intézetet sem fogadta - el; azt mindazáltal, hogy egy olyan Senátort is bé nem veszen a' *Pairek* közzé, kik a' Nemzeti Conventben a' 16-dik Lajos' megöletetésére voksoltak volt, ki nyilatkozta. Ilyen hánykódások után történt, hogy *Cambaceres* (a' Birodalom' volt Cancellarius) *Sieyes*, *Roger Ducos*, *Chasset*, *Fouché* (a' Napoleon alatt volt Politziai Minister), *Cochon* (a' Directorium alatt volt Politziai Minister), és *Rousseau*, nem lettek *Pairek*. De mások is maradtak ki, nem csak a' kik nem voksoltak a' 16-dik Lajos megöletetésire, mint az esmeretes *Gregoire*, a' ki akkor valamely követségbe járván nem volt othon, hanem olyanok is, a' kik a' Király megölettetése ellen voksoltak, mint *Carran - Coulon*, és *Dabois - Dubay*. —

Mongé és *Gurat* kétség kívül azért maradtak - ki, hogy akkor Ministerek voltak; az utolsó volt az, a' ki a' halálos ítéletet tudtára adta 16-dik Lajosnak. A' Gróf *Röderer* kimaradását annak tulajdoníttyák, hogy mint a' Párisi akkori fő Prokurátor, Aug. 10-dikén 1792-ben, ő vette volt arra a' Királyt, hogy a' Nemzeti Gyűlésbe fusson, a' melly őtet azonnal a' *Templébe* vitette fogságra. A' *François de Neufchateau* és *Chaptal* kirekesztetéseknek okát nem tudják; ez egyik sem viselt semmi hivatalt abban a' gyalázatos időben. *Caulaincourt* a' Hertzeg *Eughien* elfogattatásában és megölettetésében való részesülésért rekesztetett - ki. A' kirekesztetett esmeretesebb nevű emberek közzé tartoznak továbbá a' Napoleon familiáján kívül, Kardinalis *Cambaceres*, 's több mások. Olyanok is nevezettek - meg sokan, mint *Lacepede*, *Fontanes*, *Montesquiou - Fezensak*, *Segur*, *Semonville* (a' ki 1793-ban mint Konstantzinápolyba utazó Frantzia Követ Graubündenben az Austriai seregek által elfogattatott, de azután 1795-ben *Beuronvillével* együtt a' 16-dik Lajos leányáért a' mostani Augoulemi Hertzegnéért tserébe vissza adatott) kikhez minnyájokhoz nagy bizodalommal viseltetett Napoleon, 's a' kik az ő czélzásait minden gyűlésekben elősegíteni iparkodtak, de azért *Pairekké* lettek; hasonlóképpen a' Helvétziai

régi Követ 's azutánni Direktor *Barthelemy*, a' híres útbiztos *Volney*, a' Napoleon első Feleségének *Josefinának* rokonai Gróf *Tascher* és Gróf *Boharnois*, a' Napoleon alatt volt utolsó hadi Minister *Clarke* a' Feltrei Hertzeg, minnyájan Pairekké lettek. A' Marschallok között nintsenek még a' Pairek között, *Massena*, *Davoust*, *Soult*, *Jourdan*, *Brune*, és *Victor*: mások pedig sokan, a' kik csak Generálisok voltak, már Pairek.

Német Ország.

Dresdában puskaporgyuladás történt Jun. 27-dikén, melyről ilyen hirdetést adott ki a' következő napon a' Politziai Kormányozó hivatal: —,

„A' Szakszóniai Kormányozószerk jónak találja minden hamis és nyughatatlankodtató híreknek eltávoztatása végett a' *Dresdában* Jun. 27-dikén történt puskaporgyuladásra nézve kibirdettetni, hogy ez a' gyuladás vagy lobbanás, a' nevezett napon délelőtti 9 órakor a' Fekete-kapun kívül lévő úgy nevezett Császári (Imperial) bástyában történt, a' hol a' Frantziáktól elvétezt puskapör tartatott. A' gyuladásnak valóságos okát kitanúlni még nem lehetett. Megöletettek vagy megsebesedtek a' polgári személyek között 14, a' katonák között is ugyanannyi személyek. Épület neni romlott össze egy is, csak ablakot tört sokat össze a' nagy tsattanás. Az Orosz és Szakszóniai katonaság' bátorságának 's iparkodásának lehet köszönni a' nagyobb veszedelemnek, t. i. 300 hordó puskapör fellobbanásának, megakadályoztatását. Az idetartozó további környűllállások is ki fognak annak idejében hirdettetni.“

Nagy Britannia.

Az Angliai Királynénál fényes társasági gyülekezet lévén Jun. 20-dikán, az

Orosz Császár és Prussus Király is jelen voltak ott elbűtsűzás végett.

Régen folyt Londonban az a' hír, hogy az Orániai örökös Princznek az Angliai Régens ó Királyi Hertzegsége leányával a' *Wallesi Charlotta* K. Herczegasszonnyal való összeházasodása akadályokra talált légyen, 's mivelhogy az a' követség, mellyet a' Régens Princznek ezen tárgyra nézve a' Parlamentumba kellett volna küldeni, oda még mind ez ideig meg nem érkezett: erre nézve úgy látszik, hogy nem minden fundamentom nélkül támadott a' hír. Néhány napoktól a' volt Londonban a' minden napi újság: hogy az említett házassági alkudozások egészen félbe szakadtak, melly miatt kedvetlen történetek adták magokat az Udvarnál elé.

Végezetre Jun. 20-dikán a' Parlamentumban is elő fordult ugyan ez a' dolog, mikor éppen a' Prussus Király is a' Prussus Princzekkel együtt ott volt. *Ridle* nevű tag külömbkülömb kérdéseket intézett ezen tárgyra nézve a' Ministerekhez, 's midőn a' kintstár' Cancellarius néki azt felelte volna, hogy nints a' Ministerekre bízva, hogy ezen tárgyra nézve a' Parlamentumban valami nyilatkoztatást tegyenek, ekkor *Whitbread* kezdett beszélteni azt projektálván, hogy küldjenek egy igen alázatos írást a' Régens Princzhez, és kérjék őtet, hogy adja tudtára a' Parlamentumnak, hogy történtek-e a' Királyi Hertzegasszonynak férjhez adattatására nézve valami alkudozások, és ha voltak, megengedte-e ő Királyi Hertzegsége, hogy félbe szakadjanak.

Erössítik az is, hogy már most az Orosz seregek nem vitetnek által Angliába, hanem az Anglus kikötőhelyekben lévő Orosz hajók eveznek által a' Sándor Császár parantsolattya szerént a' Frantzia partokhoz 's név szerént a' Cherbourgi kikötőhelybe, a' hol a' seregeket felvévén onnét egyenesen *Cronstadiba* viszik őket.

Lord *Wellingtonnak* azon lépéseiről, melyeket, mint már említettük, *Madridban* tett, e'képpen írt egy onnét Május 24-dikén indult levél után a' *Leydai* újság: — „Erössítik, hogy Lord *Wellington* között, a' ki Parisból nem régen ide érkezett, 's az új Országlószéknek azon tagjai között, kikhez a' Király leg inkább bízik, néhány rendbéli Conferentziák tartatván, oly nyilatkoztatásnak írta alá a' nevét *Ferdinandus* Király, hogy haladék nélkül törvényes Korteszi Gyűlést tartat 's egy oly Constitutziót ad az Országnek, mely mind a' Spanyol nép' kívánságával mind Európának mostani állapottyával meg fog egygyezni.

* Olasz Ország.

Fagan, a' *Siciliai* és *Máltai* Anglus fő Konsul, egy írást adott - ki, melly által nem tsak a' Római Státusbéli Nemesek és fő Papok, hanem minden Olasz és egyéb Európai, 's a' világnak más részében lévő népek, Anglusok, Frantziák, Spanyolok Németek, Oroszok, 's egyebek meghívattatnak, hogy egy olyan summát gyűjtsenek közönséges adakozás által össze, melyből a' Catholicus világ' fő városában a' jelenlévő időbéli nagy történeteknek, a' Vallás' győzedelmeskedésének 's a' többi, örök emlékezetbe való helyheztesére, egy oly pyramist lehessen építtetni, a' melly és az ő oldalaira tétetendő figurák, tzifraságok, 's egyéb jegyek által, egy tekintetre szemébe tűntesse a' jövő világnak mind ezeket a' mostani nagy történeteket. A' pyramis' tetejére a' győzedelmeskedő Vallás' oszlopát helyheztesik fel. Minden nemzeteknek leg híresebb mestereik 's egyéb tudosaik meghívattatnak, hogy küldjenek rajzolatokat az eránt, hogy millyen legyen ez a' pyramis.

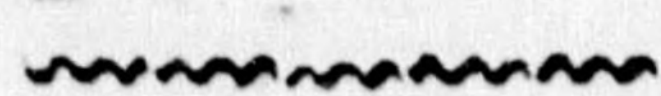
Az Anglus Parlamentombeli fontos tárgyak, 's annak leheteten vólta, hogy a' külső dolgokra ügyelő Anglus Titoknok (Lord *Castlereagh*), ki a' Bétsi Congressusra ki-neveztetve van, a' Parlamentom' mostan folyó üléseinek telyes elvégződése előtt Angliából eltávozhasson; 's valamint szintén és nem kevesebbé a' foglalatosságoknak az a' sürgetősége is, melly az Orosz Császár ő Felségét megakadályoztathatta volna abban, hogy a' Congressus elkezdődését várván még hetekig a' maga Statusain kívül maradhasson: arra indították, az Angliából Bétsbe érkezett hivatal szerént való tudósítások szerént, a' Londonba gyülekezve lévő Monarchákat és Kabinétjeiket, hogy azon *Congressusnak* elkezdődését, mellynek *Bétsben* Augustus első napján kellett volna lenni, Oktober első napjára határozzák.

A' Szövetséges Monarchák állandó egygyességének, mellyet úgy lehet nézni, mint az elvégződött hadakozás' szerentsés folytatásának fundamentumát, Európa ügyeinek végső elintéztetésére nézve is hasonló kívánt befolyása leszen. Ő Orosz Császári Felsege, a' ki Londont Junius 22-dik napján oda hagyja, 's útját Hollandián által a' *Rénus* mellett fel *Karlsruhe* felé veszi, 's onnét Prussian által *Petersburgba* folytatya, ezen maga lakóvárosában való három hónapokig tartandó maradása után, azt ismét oda hagyván, útját *Bétsbe* veszi, a' hova September vége előtt meg fog érkezni.

Minden tartományok, mellyek *provisoriai* intézetek szerént elfoglaltatva vannak, mostani állapotjokban maradnak mind addig, míg a' Congressus a' további intézeteket meg nem teszi.

Megparantsolni méltóztatott ő Cs. K. Felsege, hogy azok a' mulatságok, mellyeknek a' Monarcháknak Bétsbe való ma-

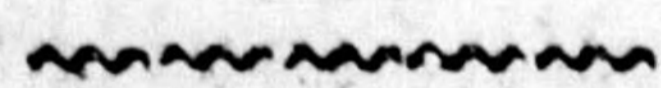
radások alatt itt tartatni kellett volna, Oktober 1-ső napjáig halasztassanak - el.

A' Magyar országi, Tiszán innen és túl lévő Kerületekbéli 33 Vármegyéből való Nagy Méltóságú, Fő Tiszteletű, és Tekintetes Deputátus uraknak szerentséjek vala tegnap, úgymint Julius' 7-dikén, Felsőges Urunk' eleibe audientziára botsáttatni, a' hol, mint haljuk, nemzeti szép öltözettyeknek díszével magokat igen megkülömböztették. Szószóllójok volt Báró *Brigidó Mihály* Szepesi Püspök és Cs. K. Valóságos Titkos Tanácsos Ur ő Excellenciája. — T. N. Gömör Vármegyének Deputátusaival együtt Gróf *Koháry Ferentz* Vice Cancellarius és Cs. K. Valóságos Titkos Tanácsos Ur ő Excellenciája is jelen volt ezen audientzián.

Ugyan ezen alkalmatossággal méltóztatott ő Cs. K. Felsőge maga eleibe audientziára botsáttatni azon Erdélyi Deputátziót is, melynek tagjait a' közelébb költ M. Kurirban betses nevek szerént kiirtuk.

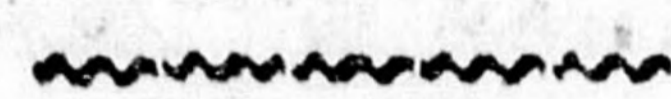
Felsőges Urunk kegyelmesen méltóztatott a' maga Titkos Kabinétjebéli Secretariust Mélt. *Várady* urat, megkülömböztetett szolgálataival való megelegetésének jeléül, a' *Leopold* Austriai Császári Rend' kis keresztyével megajándékozni.

A' ma Bétsben a' közönség' eleibe ki lépett újságok szerént az Orosz Császár és Prussus Király ő Felsőgek Jun. 21-dikén bútsúzó audientziákat adván 's magok is bútsúzó látogatásokat tévén, a' Császár az Oldenburgi Hertzegaszszonnyal Jun. 22-dikén reggel, 's azután későbbetske a' Prussus Király is a' Prussus Hertzegekkel egyetemben, *Londonból* elindultak. Végezetre a' Régeus Princz is utánnok indult.

Útтыokat minnyájan *Combe-Wood* felé vették, és Gróf *Liverpoolnál* fölöstökömöztek, a' honnét azután mind együtt *Portsmouth* felé tovább indultak.

Ugyan ezen újabb tudósításokból meghatározott módon tudjuk, hogy az Orosz seregek, a' mellyek Angliába akartak által evezni, egyenesen az Orosz birodalom felé eveznek - el *Cherbourg*bol.

Páris. — A' Protestáns Consistoriumoknak Deputátusaik, kik audientziára a' Király' eleibe botsáttattak, Liliom - czimerekkel tiszteltettek - meg ő Felsőgétől.

Párisban kemény parantsolat hirdettetett - ki most már másod versben az engedelem nélkül ott tartózkodó Frantzia tiszték ellen, a' melly szerént további haladék nélkül eltávozni és seregeikhez menni köteleztetnek különös parantsolatnak várása nélkül, mind azok, a' kik az ott maradásra különös szabadságot nem nyernek. A' Párisi lakosok pedig meghívattattak, hogy minden még nállok tartózkodható Szövetséges tisztéket jelentsenek - bé 24 óra alatt.

Princz *Eugenius* Gróf *Malmaison* nevezet alatt Jul. 1-ső napján *Monachiumba* megérkezett Párisból, a' honnét való eljövetele előtt 18-dik Lajos Királynál audientzián lévén, tölle igen kegyesen fogadtott; a' Malmaisoni jószágot is megtartja, melly az anyyájé *Josefina* Császárneje volt.

Mária Ludovika Császárne *Colornói* Grófné nevezet alatt utazik *Savoya* felé a' ferdőre, esmeretlenül; kísérei egyéb udvarnokjain kívül: *Brignollei* Grófné mint palotás dáma, egy palota - préfectus, és két Orvosok; 53 lovak kivántatnak szeke-rei eleibe.

Julius' 6-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 218 1/2 forintot Váltó-zédulában.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 2.

A' Magyar Kurir 3-dik darabjához.

A' Helvétziai új Constitutzió.

Hosszas vetélkedések után ezen országának közönséges Diétája is megkészítette a' maga új Constitutzióját, 's elküldötte azt megerősítés végett a' Kantonok Országglószékeihez, megintvén őket; hogy már ők is készítsék - el és küldjék a' közönséges Diéta eleibe a' magok Kantonai' különös Constitutzióit megerősítés végett. Nagyon inti a' közönséges Diéta a' Kantonok' Elöljáróit, hogy vigyázzanak, ne hogy az egyenetlenkedés által visszaszerezhetetlenül elveszessék azt az alkalmatosságot, mellyet az Európai szerentsés változás nyújtótt nekik. A' Constitutzió izikkelyei ezek: —

1). A' Helvétziai Szövetségnek 19 Kantonai, *Uri, Schwytz, Unterwalden, Luzern, Zürich, Glarus, Zug, Berna, Freyburg, Solothurn, Basel, Schafhausen, Appenzel, St. Gallen, Graubünden, Argau, Thurgau, Tessin, és Waadt*, öszszesatólják egymás között magokat, szabadságoknak, függetlenségeknek, és hátsóságoknak, valamint minden idegen Hatalmasságoknak megtámadtatások ellen való, megoltalmazására, úgy szintén a' belső tsendességnek fenntartására is. Kezességet vállalnak egymásnak költsönösön a' magok különös Constitutziójokért, úgy, mint azokat minden Kántonnak előljárói helybe hagyják 's a' mint a' közönséges Diéta megerősíti. Hasonló kezességet vállalnak egymásnak birtokaiért is, azon igazításoknak fenntartásával, mellyeket a' Kantonok egymás között, megegyezéssel, a' magok határaikon tehetnek, 's a' mint azokat a' közönséges Diéta megerősíti.

Közönséges Határozások.

2). Minden Helvétus férjfiú katoná; a' fegyverviselésre alkalmas férfiak közül 30 ezer emberek választatnak - ki, készítettnek - el, 's organiázáltatnak. A' több férfiak is, kik a' fegyverviselésre alkalmasok, hasonlóképen gyakoroltatnak a' fegyverben, és oly lábon tartatnak, hogy a' meghatározott 30,000 szám, mindenkor kipótoltathassék illendő mérték szerint. Az első 30 ezer embereket ilyen mérték szerint állítyák ki a' Kantonok: — *Berna* 4584, *Zürich* 3858, *Waadt* 2964, *St. Gallen* 2530, *Argau* 2410, *Graubünden* 2000, *Tessin* 1804, *Luzern* 1734, *Thurgau* 1670, *Freyburg* 1240, *Appenzel* 972, *Solothurn* 904, *Basel* 818, *Schwytz* 602, *Glarus* 482, *Schafhausen* 466, *Unterwalden* 332, *Zug* 350, *Uri* 236 — mind együtt 30,006 embert adnak. — 3). A' hadi költséget ilyen mérték szerint fizetik a' Kantonok: *Berna* 91,685, *Zürich* 77,153, *Waadt* 59,273, *St. Gallen* 39,451, *Argau* 52,212, *Graubünden* 12,000, *Tessin* 18,039, *Luzern* 26,016, *Thurgau* 25,952, *Freyburg* 18,591, *Appenzel* 9728, *Solothurn* 18,097, *Basel* 20,350, *Schwytz* 3012, *Glarus* 4823, *Schafhausen* 9827, *Unterwalden* 1907, *Zug* 1497, *Uri* 1184 — mind együtt 490,507 Frankot, fizetnek. Ez a' mérték változás nélkül marad három esztendeig; azután, ha nyilvánosság egyenetlenség adja magát elő a' mértékben a' Kantonok között, vizsgálódást tart a' Diéta, a' melly vizsgálódás minden 15 esztendő múlva megújítatik. A' Szövetség kassájába a' Diéta által meghatározott egyéb fizetések is a' feljebb eléadatott mérték szerint tétetnek. — 4). Azon tar-

tományok' egymáshozképpest való mekko-
 raságának meghatároztatásakor, mellyek
 Helvétziának visszaadattatni 's velle össze-
 tsatoltatni fognak, meg fognak egyszers-
 mind az emLerek, 's a' pénz summák is
 határoztatni, mellyeket azok különkülön
 adni köteleztetnek. — 5). Helvétzia' neu-
 tralitásának hathatós vedelmeztetésére 's
 az ahoz kívántató költségekre nézve egy
 közönséges hadi kassa állitatik - fel, mely-
 ben két annyi summára kell a' pénznek
 pótoltatni, mint a' mennyire a' feljebb le-
 irt *Contingentia* tétetett. Ezen hadi kas-
 sa az olyan árúportékáknak behozattatá-
 sokra vetődő adókból gyűjtetik össze,
 mellyek nem a' legszükségesebbek közé
 tartoznak. Ezen adókat az ország' szélein
 fekvő Kantonok szedik - bé, és a' Diétának
 adnak számot róllok. A' Diétára bizatta-
 tik, hogy ezen adó vagy vám laistromo-
 kat, 's a' számtartás' és pénzgondviselés'
 módjait meghatározza. — 6). A' külső vagy
 belső veszedelmeknek eléfordulásakor min-
 den Kantonnak lesz jussa arra, hogy a'
 hűséges vigyázásra a' kar- vagy rendtár-
 sakat meghívja. Ha lármatámad valamely
 Kantonban, ennek Országlószéke segítsé-
 gül hívhat más Kantonokat, de haladék
 nélkül hírt tétetni tartozik a' felől a'
 Diéta lakóvárosában. Ha tovább is tart a'
 veszedelem, a' Diéta teszi az az ellen való
 további rendeléseket. Mikor hirtelen való
 külső veszedemeiktől fenyegettetvén vala-
 mely Kanton a' szomszéd Kantonokat se-
 gítségül hívja, 's a' Diéta' lakóhelyit a' fe-
 lől tudósítja, ennek kötelessége a' Diétát
 azonnal össze gyűjtetni. A' meghívatott
 Kantonok köteleztetnek azonnal segítségé-
 re menni a' meghívónak. Külső veszede-
 lem' idején az ország teszi a' költséget:
 belső nyughatatlanság idején pedig az a'
 Kanton, a' melly a' másikat segítségül hív-
 ja, kivévén azt az esetet, ha a' Diéta más
 reudelést talál tenni különös környülállá-
 sokra nézve. — 7) A' magános Kantonok kö-

zött való perlekedés' dolga mind azokra a'
 tárgyakra nézve, mellyek a' Szövetségi kö-
 tés' kezeskedése alá vetettetve nintsenek,
 e'képpen határoztatik - meg: — Minden
 együtt veszekedő két Kantonok választanak
 más Kantonoknak Magistratuális személye-
 ik közzül két, vagy ha együtt úgy egyez-
 hetnek - meg, egy ítélő bírót. Ha több
 mint két Kantonok között van a' veszeke-
 dés, mindenik rész annyi számu ítélő bírót
 választ, a' mennyi meghatároztatott. Ezen
 ítélő bírák' közbenjárás' úttyán próbálják
 eltsendesíteni a' veszekedést. Ha így is el
 nem lehet igazítani a' pert, ekkor a' bírák
 magok választanak, egy a' dologban nem
 részes Kantonból, 's a' honnét még senki
 nintsen a' bírák között, magoknak egy fő
 ítélőt. Ha ennek kiválasztatásában telyes-
 séggel meg nem egyezhetnek a' bírák, 's
 ezért valamelyik Kanton panaszolkodni ta-
 lál, ekkor a' Diéta rendel fő ítélőt, a' ki
 a' több ítélő bírákkal együtt próbálja már
 most ismét a' közbenjárás' úttyán a' pernek
 eligazíttatását: vagy pedig ha a' veszekedő
 Kantonok a' dolgot egészszen a' bírákra
 bízzák, önként elfogadott ítéletet monda-
 nak - ki. Ha így is sem egyik sem másik
 módon nem boldogúlhatnak, ekkor törvé-
 nyes ítélettétel által vetnek véget a' per-
 nek, mellyet nem lehet tovább húzni von-
 ni. Ekkor a' perre való költség is meg-
 határoztatik. Ezen esetekben semmi fegy-
 verkezésre nem szabad egymás között lép-
 ni a' Kantonoknak. — 8). Az idegen Ha-
 talmasságokkal tsak az egész Helvétziai
 Szövetség köthet szövetséget. Minden szö-
 vetség, mellyet egy vagy többek köthetné-
 nek valamely idegen Hatalmassággal, meg-
 tiltatik. Katonai - kapitulatziókat 's gazda-
 sági és politziai egyezéseket köthetnek egy
 egy Kantonok is a' külső Hatalmasságok-
 kal, de olyanokat, a' mellyek sem a' szö-
 vetségi egygyességgel, sem egyéb más fenn-
 álló szövetségi kötésekkel, sem a' Consti-
 tutzióval való megegyező jussokkal ne el-

lenkezzenek, a' melly végre tudósítani kell az efféle új kötésekéről a' Diétát. — 9). Kereskedést illető kötések csak a' Diéta tehet a' külső Státusokkal. — 10). A' magános Kantonok között egymásnak fegyverrel való költsönös segítettésekre intéztetett kötések eltöröltetnek. Semmi olyan öszszetsatolódásnak nem kell közöttök fennállani, melly a' szövetségi egygyesülésnek vagy más Kantonok' jussainak ártalmas lehetne. — 11). Mind azok a' fizetések, mellyeket a' lakosok' egy Kantonból másba való költözésekor letenni szoktak, eltöröltetnek. A' letelepedésnek, fekvő jószágvasárlásnak, 's azért való fizetésnek meghatározása, a' Kantonok törvényeik alá tartoznak. A' Kantonok ezen tekintetben különös kötésekre lépnek egymás között. A' melly jószágok azonközben eddig vásároltattak vagy szereztettek, ezek eránt semmi változás nem eshetik többé. — 12). Az eleségnek, termésnek, baromnak, kereskedő portékának szabad vásárlása, egy Kantonból másba által vagy keresztül való vitettése, bátorságossá tétetik, csak az ártalmas uzorát és előre való felvásárlást illető politziai intézetek tartatnak - fenn, mellyek minden Kantonokra nézve benn is kívülről is egyenlők lesznek. — 13). A' most fennálló 's a' Diéta által helybe hagyatott út-, híd-, és egyéb vámok megmaradnak, és a' Diétának helybehagyása nélkül sem újak fel nem állittathatnak, sem a' meglévők feljebb nem emelhetetnek, sem pedig, ha bizonyos időre határoztatva voltak, annál tovább fenn nem állhatnak. — 14) Helvétziában semmi alattvalói tartomány nem lehet; és a' Kantonoknak semmi rangú polgárjai ki nem szorittathatnak semmi politikai jussal való élésből. —

A' Diéta' Jussai és Hatalma.

15). A' Fejedelmi Kantonok, által adják a' következő tikkelyekben meghatározatva lévő jusokat és hatalmat egy Diétának,

melly a' Helvétziai Szövetségnek leg főbb *Tiszti Széke* leszen. — 16). A' Diéta veszi elő a' Helvétzia' bátorságának és neutralitásságának fenntartatássokra megkívántató minden eszközöket, elintézi a' fegyveres sereget, annak kipótoltatását és megerősítettetését; ő nevezi a' Generálist, annak Stábját, 's az Oberstereket, 's hívja elő, mikor kívántatni fog a' szolgálatra. — (A' többi a' jövő árkus' toldalékjában következik).

H í r a d á s.

Helmecki Úrnak, a' ki Doctor a' Szép MM. 's B. a' P. m. k. Fő Tudományszéknél, a' Magyar Kurirral eleesztett gyönyör jelentése Kazinczynak munkái kiadása eránt, annyi bájt ömlesztett és olly entheoszt adott belém, hogy nem senkibe lángolóbbat, nem egybe is szerentsésbet arra, hogy pályára lépjek, 's díjkoszorút nyerjek, mellyet mind déltzeg ifjú mind azon egynek tartok. Ugy hogy noha még eddig a' pórsergeben voltam, melly nékem dísztelenségemre volt, ki akarok haladni léptőről léptőre elő a' feljebbekre; 's magamat kitisztogatni 's tsinosbítgatni az eredeti dörögés és óság szennyeiből, túl emelkedni a' fonákságokon, 's letelepíthetui *Literaturánk'* parlagain egy remekemet, melly bájlón fogja lebelgetni nagy *Pathósszal* és lángözönnel, egyszersmind mennyel rokon húrokon a' Grátziak ketseit vékony bájos pongyolában, 's reménylem, hogy igen kedvencz Arkász leszek, mivel etsetem egyszerű hív és gyönyör alakokat fog előteremteni, mellyeken sok tsin, kellem, déli fenség, erő, báj fog lenni, 's előmleni, mint mester-míven. Gyönyörrel magasztalásokkal fogja majd olvasni az én korom, ezen fiatalkori dolgozásomat, kivált a' jobb lelkek: de a' pórserég nem: és szentül; mert attól kedveltetui dísztelenség. Ám hadd hunyorogjanak és hu-

hongjanak a' puhaság 's myopizmusz baglyai, csak a' felavatott, és ezen én unokai-nyelvemmel rokon lelkek zengjenek diadalmi paeant a' bődlog jóslatra.

Egy ket szót hát munkám belsejéről külsejéről.

Prosával elegy drámai jámbuszt akarok létre hozni, a' mostani elnehezült pénzetlen időben előfizetési úton, ha a' szép szándék boldogúland, ilyen tizim alatt:

A' zsugori ablakból egy gyönyörű Tündér.

Ez poétai szerzemény: tsapongó lángözönnel leszsz írva, és ki leszsz vedlesztetve mindea rettegősködések' zordonságából: de ennek meg jelenhetését csak Előfizetők segédhazafiságának foghatja a' nemzet köszönhetni, mert könnyebb 's jutalmas módot ennél eszközölhetni azt, nem tudok, 's nem látok elfogadhatónak. Lesz abba hív honnosítás, aesthezis, 's az aranykornak olly való mássa, hasonmássa, hogy akarmelley Referendár megesmérheti annak való betség, ha ő velem egy szempontból nézi ítéli.

A' külsőjét a' mi nézi a' homlok-lapon lesz egy vignette, és a' Régiségnek egy szép szobra, melly mivel a' leg ügyesebb művész által készülendő leszen, ez által egy különös mestermív tsudálhatására fog eljuthatni, mind a' pórserreg, mind a' nagy érdemű Közönség.

Az árráról, melly a' mív' betséghez képest sok nem lehet, ez után fogom értesíteni a' Közönséget, addig veszteg serénységgel arról elmémúlok.

Írtam Kenderesen 23 May 1814.

Rapolti Mihály m. k.

Jegyzés. — Látni való, hogy a' tisztelt Író úr, ki a' M. Kurirt ezen Híradásnak kinyomtatására szívesen megkérte, valamint ezt, úgy a' zsugori ablakból ígért gyönyörű Tündért is, mint nemzeti megmivelt nyelvünk' remek mustráját akarja tükör gyanánt a' közönség' eleibe botosítani. Sokak megláthatják ezen tükörben a'

magok szépségét, vagy rútságát. Leszen é foganattya, az idő fogja megmútatni. Mi is ki kérünk néhányat a' gyönyörű Tündérből: 's azon fogunk lenni, hogysok vevőket találhassunk neki.

T u d ó s í t á s.

Alól nevezett illendő tisztelettel jelentem a' Nagy érdemű Publicumnak, hogy Dr. Frank Urnak, Dr. Felső-Őri Fülöp Samuel Ur által ezen cím alatt: *A' Nemorvosokat az Orvosok' megesmerésére és kiválasztására vezérlő útmutatás*, magyarul kiadatott munkájára a' Praenumeránsok' száma nállam csak háromra szaporodott; melly kevés számnak valóságos oka az attól való tartás, hogy a' kihirdettetett határnapra a' Munka meg nem jelen, mint meg is történt, és hogy talán a' maga címjének egészen meg nem felel; mellyre nézve, mivel a' tökéletesen megvalóságosodott elsőbb ok, a' három Praenumeráns Uraknak nállam letett pénzek' visszaadására engem' méltán kénserített, a' Titt. Kiadóknak pénzt nem küldhettem, leveleire pedig, mivel azok hozzám nem jöttek, nem válaszolhattam.

Pesten Julius 2-dik napján, 1814.

Kiss István

Nemzeti Könyvtáros.

J e l e n t é s.

A' Murányi Vas mivelő Társaság részéről ezzel közönségessé tétetik, hogy minekutánna azon Társaságnak Vas Termesztményei az 1809-től egész 1813-dik esztendeig *M. M. U.* betűkkel jegyeztettek, ezen folyó 1814-dik esztendőben pedig ezen szóval *Union* bélyegeztettek; jónak találtatott ezen bélyegezést e' folyó esztendei Sz. Iván Havának első napjától *Mur. Unio* bélyeggel felváltani. — Költ Nagy Rótzen Pünkösöd Havának 27-dikén, 1814 eszt.